

დიაგრამა 7. შვედეთის პრაქტიკა SDG-ების ინტეგრირებასთან დაკავშირებით

2003 წელს შვედეთის პარლამენტმა დაამტკიცა დოკუმენტი „შვედეთის პოლიტიკა გლობალური განვითარებისათვის“, რომლის მიზანია ინკლუზიური და მდგრადი გლობალური განვითარება. აღნიშნული დოკუმენტის ბაზაზე შვედეთმა 2016 წელს შეიმუშავა 2030 წლის დღის წესრიგის შესაბამისი ეროვნული გეგმა. შემდეგ კი სამინისტროებმა მოამზადეს სამოქმედო გეგმები, რის შედეგად ყველა შესაბამისი მიზანი აისახა მათ აქტივობებში. ამასთანავე, სახელმწიფო ორგანოებმა აიღეს პასუხისმგებლობა, რომ მომდევნო წლების ბიუჯეტებში გაითვალისწინებენ SDG-ებს.¹²

SDG-ების მატრიცა წარმოადგენს ჩარჩო დოკუმენტს, რომლის საფუძველზე უნდა მოხდეს მიზნების/ამოცანების ეროვნულ/ინსტიტუციურ კონტექსტში ინტეგრირება, ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება.

SDG-ების მატრიცაზე მთავრობის მიერ დროულად შეთანხმებისა და მისთვის ოფიციალური სახის მიცემის, ასევე ქვეყნის კონტექსტში – პოლიტიკის, ეროვნული, სექტორული და ლოკალური სტრატეგიის დოკუმენტებში, სამოქმედო გეგმებსა და პროგრამებში ინტეგრირების გარეშე, რისკის ქვეშ დგება SDG-ების დროული და წარმატებული განხორციელება.

3.1.2 SDG-ების საბჭო და სამუშაო ჯგუფები არ მოიცავს ყველა დაინტერესებულ მხარეს და სამუშაო ჯგუფების ფუნქციონირება ნაკლოვანებებით ხასიათდება

□ SDG-ების საბჭო

2030 წლის დღის წესრიგი მოითხოვს ეროვნულ დონეზე განისაზღვროს მაკოორდინირებელი უწყება, რომელიც უზრუნველყოფილია ადეკვატური რესურსებით და შედგება ყველა რელევანტური მხარისაგან. გაეროს განვითარების გუნდისა და გლობალური ინიციატივის მიხედვით,¹³ აღნიშნული ემსახურება (ა) ინტეგრირებული მიდგომების ჩამოყალიბებას, (ბ) კოლექტიური ანგარიშვალდებულებისა და (გ) საერთო ხედვის ფორმირებას ცენტრალურ და ადგილობრივ ხელისუფლებებს და სხვა დაინტერესებულ მხარეებს შორის. ამასთანავე, მიზნების განხორციელების პროცესის გამართულად და ეფექტიანად წარმართვას ხელს უწყობს მაკოორდინირებელი უწყების მიერ სამოქმედო გეგმის შემუშავება განსახორციელებელი ღონისძიებების შესახებ.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, პრემიერ-მინისტრის ბრძანების საფუძველზე, შეიქმნა მიზნების განხორციელების მაკოორდინირებელი ერთეული – SDG-ების საბჭო. საბჭო მრავალი

¹² <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/sweden>

¹³ The Sustainable Development Goals Are Coming To Life, United Nations Development Group, 2016; Getting Started with the Sustainable Development Goals, A Global Initiative for the United Nations, 2015.

დაინტერესებული მხარისაგან შედეგება, თუმცა, არ მოიცავს ყველა რელევანტურ მხარეს. კერძოდ, მისი შემადგენლობა ასეთია:

საბჭოს წევრები არიან	საბჭოს წევრები არ არიან
• საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაცია • სექტორული სამინისტროები* • სსიპ – სტატისტიკის ეროვნული სამსახური • ადამიანის უფლებათა დაცვისა და გენდერული თანასწორობის საკითხებში პრემიერის თანაშემწე • გაეროს, ევროკავშირისა და USAID-ის ადგილობრივი წარმომადგენლობები	• მუნიციპალიტეტები • სასამართლო • აკადემიური წრე • CSO-ები • შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების, ეროვნული უმცირესობებისა და სხვადასხვა მოწყვლადი ჯგუფის წარმომადგენლები

*გამონაკლისია საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო

უნდა აღინიშნოს, რომ საბჭოს ტექნიკური დავალების მიხედვით, საბჭოს მოწვევით, შეხვედრებში შესაძლებელია მონაწილეობა მიიღოს სხვადასხვა დაინტერესებულმა მხარემ, მათ შორის, კერძო სექტორის, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და სხვა საჯარო უწყებების წარმომადგენლებმა.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, გაეროს მიხედვით,¹⁴ SDG-ების ყოვლისმომცველი ხასიათიდან გამომდინარე, ფართო ჩართულობა ხელს უწყობს ყველა მიზნობრივი ჯგუფის ინტერესის გათვალისწინებასა და ინკლუზიური პროცესების წარმართვას.

SDG-ების საბჭოს არ აქვს გაცხადებული სამოქმედო გეგმა, სადაც დეტალურად იქნება განსაზღვრული დაგეგმილი აქტივობები, ვადები და საჭირო რესურსები, როგორც მოკლე, ასევე საშუალოვადიან პერიოდში. შესაბამისად, მიზნების განხორციელების კოორდინირების კომპლექსური ხასიათიდან გამომდინარე, რისკის ქვეშ დგება საბჭოს ეფექტური ფუნქციონირების საკითხი.

□ თემატური სამუშაო ჯგუფები

გამართული კოორდინაციის პროცესის უზრუნველსაყოფად, SDG-ების საბჭოს ინიციატივით შეიქმნა თემატური სამუშაო ჯგუფები. მათი როლია, ინტენსიურად ჩაერთონ მიზნების განხორციელების პროცესში და ადეკვატური მხარდაჭერა გაუწიონ მკოორდინირებელ ორგანოს. გაეროს განვითარების პროგრამის მიერ მომზადებული

¹⁴ The Sustainable Development Goals Are Coming To Life, United Nations Development Group, 2016; Getting Started with the Sustainable Development Goals, A Global Initiative for the United Nations, 2015.

სახელმძღვანელოს მიხედვით,¹⁵ სამუშაო ჯგუფების ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის, მიზანშეწონილია, როგორც სახელმწიფო, ასევე არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლებს შორის მჭიდრო თანამშრომლობის დამყარება. სამუშაო ჯგუფის ფორმატში ჩართულმა მხარეებმა უნდა:

- გააანალიზონ, რამდენად პასუხობს მიმდინარე პოლიტიკის დოკუმენტები და გეგმები SDG-ებსა და შესაბამის ამოცანებს. ნაკლოვანებების აღმოჩენის შემთხვევაში, საერთო ძალისხმევით განსაზღვრონ შემდგომი ღონისძიებები;
- მოახდინონ დამატებითი პოტენციური თანამშრომლობის შესაძლებლობების იდენტიფიცირება უკეთესი ეფექტის მისაღებად.

ამასთანავე, გაეროს გლობალური ინიციატივის მიხედვით,¹⁶ ჯგუფების ეფექტური ფუნქციონირებისათვის საჭიროა, ცხადად განისაზღვროს სამუშაო ჯგუფების წევრების როლები და თანამშრომლობის ფორმატი.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, **საბჭომ ამ მიმართულებით გადადგა საწყისი ნაბიჯები და ჩამოაყალიბა 4 თემატური სამუშაო ჯგუფი, რაც დადებითად უნდა შეფასდეს.** ნებისმიერ დაინტერესებულ პირს/ორგანიზაციას, მოთხოვნის გამოხატვის შემთხვევაში, მისი გამოცდილებისა და საკითხისადმი რელევანტურობის გათვალისწინებით, შეუძლია გახდეს ჯგუფის წევრი.

მიუხედავად ამისა, სამუშაო ჯგუფები არ მოიცავს მუნიციპალიტეტებს და შეხვედრების ოქმების ანალიზით დადგინდა, რომ ისინი არ მონაწილეობენ სამუშაო შეხვედრებში. გარდა ამისა, სამუშაო ჯგუფების ტექნიკურ დავალებებში ცხადად არ არის განსაზღვრული პროცესში ჩართული კონკრეტული ორგანიზაციები და მხოლოდ ზოგადად არის აღწერილი მათი შემადგენლობა. მაგალითად, სოციალური ჩართულობის სამუშაო ჯგუფის შემადგენლობაა:

- მთავრობის წარმომადგენლები საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციიდან, სსიპ – სტატისტიკის ეროვნული სამსახურიდან, შესაბამისი სამინისტროებიდან და სამთავრობო უწყებებიდან, რაც უზრუნველყოფს ადგილობრივი და ეროვნული პერსპექტივების წარმომადგენლობას;
- სულ მცირე, ორი წარმომადგენელი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებიდან;
- სულ მცირე, ერთი წარმომადგენელი სამეცნიერო წრეებიდან;
- კერძო სექტორის წარმომადგენელი;

¹⁵ Institutional and Coordination Mechanisms, Guidance Note on Facilitating Integration and Coherence for SDG Implementation, UNDP 2015.

¹⁶ Getting Started with the Sustainable Development Goals, A Global Initiative for the United Nations, 2015.

- საერთაშორისო/დონორი ორგანიზაციის, სულ მცირე, ორი წარმომადგენელი.

გარდა ამისა, სამუშაო ჯგუფების საქმიანობის განსაზღვრის მიზნით, გადადგმულია მხოლოდ საწყისი ნაბიჯები. კერძოდ: (ა) გაწერილია სამუშაო ჯგუფების მიზნები და ფუნქციები, მაგრამ არ არის განსაზღვრული ცალკეული წევრების უშუალო როლები; (ბ) სამუშაო ჯგუფების მიერ არ არის მომზადებული სამოქმედო გეგმები და - არც აქამდე მიღწეული შედეგების შესახებ ანგარიშგება.

დიაგრამა 8. ბრაზილიის პრაქტიკა მაკოორდინირებელ უწყებასთან დაკავშირებით

ბრაზილიაში შეიქმნა 2030 წლის დღის წესრიგის განხორციელების მაკოორდინირებელი კომისია, რომლის ვალდებულებებია:

- 2030 წლის დღის წესრიგის ეროვნული სამოქმედო გეგმის მომზადება;
- სტრატეგიების, აქტივობებისა და პროგრამების შეთავაზება მიზნების მიღწევისათვის;
- SDG-ების შესრულების მონიტორინგი და პერიოდული ანგარიშების მომზადება;
- უკეთესი პრაქტიკების მოძიება და გაზიარება მიზნების უკეთ მიღწევისათვის.

კომისია შედგება 16 წარმომადგენლისაგან და აერთიანებს ცენტრალურ, ადგილობრივ ხელისუფლებებსა და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებს. მაღალი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად, კომისიის წევრები აერთიანებენ სხვადასხვა თემატურ უწყებას. მაგალითად, აკადემიური სფეროს წარმომადგენელი მონაწილეობს 67 საგანმანათლებლო ერთეულის სახელით, ხოლო მუნიციპალიტეტების წარმომადგენელი მოიცავს 4000-ზე მეტ ადგილობრივ ხელისუფლებას. ამასთანავე, ბრაზილიის გეოგრაფიისა და სტატისტიკის და ეკონომიკური კვლევის ინსტიტუტები მონაწილეობენ როგორც მრჩეველი ორგანიზაციები. CSO-ები, რომლებიც არ არიან უშუალოდ კომისიის წევრები, ჩართული არიან თემატურ სამუშაო ჯგუფებში. კომისია ფუნქციონირებს როგორც ფორმალისებულის სივრცე, სადაც თანამშრომლობენ სხვადასხვა სფეროს წარმომადგენლები, რათა ერთობლივად მიაღწიონ საერთო მიზნებს.¹⁷

SDG-ების საბჭოსა და თემატურ სამუშაო ჯგუფებში მაღალი ჩართულობის უზრუნველყოფის გარეშე, რთულდება ყველა რელევანტური მხარის მოსაზრების გათვალისწინება და ღონისძიებების შესაბამისად დაგეგმვა. გარდა ამისა, აქტივობების წინასწარი დაგეგმვისა და წევრების როლების განსაზღვრის გარეშე, დგება SDG-ების საბჭოსა და თემატური სამუშაო ჯგუფების ეფექტური ფუნქციონირების რისკი.

3.1.3 ამოცანებზე პასუხისმგებელი უწყებები სრულად არ არის იდენტიფიცირებული და კავშირები ამოცანებს შორის ფრაგმენტულად არის გამოვლენილი

- მიზნებსა და ამოცანებზე პასუხისმგებელი ორგანიზაციები

მთავრობის მიერ გამოხატული მზაობა კონკრეტული მიზნის მიღწევასთან დაკავშირებით არის აუცილებელი, მაგრამ არასაკმარისი პირობა – SDG-ების წარმატებით

¹⁷ https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15806Brazil_English.pdf

განხორციელებისათვის, რამდენადაც მათი მიღწევა ცალკეული უწყებების მიერ განხორციელებულ კონკრეტულ აქტივობებზეა დამოკიდებული. გაეროს მიხედვით,¹⁸ SDG-ების მიღწევის პროცესში ჩართული მხარეების პასუხისმგებლობების არასრული და ბუნდოვანი განსაზღვრა, საფრთხეს უქმნის მიზნების დროულად და ეფექტიანად მიღწევას.

SDG-ების მატრიცის ანალიზის შედეგად გამოვლინდა მასში არსებული ნაკლოვანებები, პასუხისმგებელი უწყებების განსაზღვრის კუთხით. კერძოდ:

- 5 ამოცანის ფარგლებში არსებული 10 ინდიკატორის შემთხვევაში, არ არის განსაზღვრული პასუხისმგებელი ორგანიზაცია;
- 18 ამოცანის ფარგლებში არსებული 30 ინდიკატორის შემთხვევაში, საქართველოს მთავრობა წარმოდგენილია როგორც განმახორციელებელი უწყება, რაც კონკრეტული ანგარიშვალდებული ერთეულის იდენტიფიცირებას შეუძლებელს ხდის.

დიაგრამა 9. მიზნები, რომელთა შესაბამის ინდიკატორებთან მიმართებაში განმახორციელებელი უწყება ან საქართველოს მთავრობა, ან იდენტიფიცირებული არ არის¹⁹

	ინდიკატორების რაოდენობა, სადაც განმახორციელებელი უწყება ან საქართველოს მთავრობა, ან საერთოდ არ არის განსაზღვრული	
მიზნები	საქართველოს მთავრობა	იდენტიფიცირებული არ არის
მიზანი 8	0	2
მიზანი 9	1	0
მიზანი 1	7	1
მიზანი 16	13	5
მიზანი 17	1	0
მიზანი 2	2	1
მიზანი 3	2	0
მიზანი 5	2	1
მიზანი 6	2	0
სულ:	30	10

მაგალითად, SDG-ების მატრიცის ამოცანა 6.1-ის – „2030 წლისთვის ყველა ადამიანისთვის უსაფრთხო და ხელმისაწვდომ სასმელ წყალზე საყოველთაო და თანაბარი წვდომის უზრუნველყოფა“ მიღწევაზე პასუხისმგებელ უწყებად წარმოდგენილია საქართველოს მთავრობა, თუმცა, რეალურად მას ახორციელებს საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, კერძო სექტორთან ერთად. შესაბამისად, SDG-ების მატრიცაში არ არის განსაზღვრული ამოცანა 6.1-ის მიღწევაში რეალურად ჩართული განმახორციელებელი უწყებები და მათი კონკრეტული

¹⁸ Institutional and Coordination Mechanisms, Guidance Note on Facilitating Integration and Coherence for SDG Implementation, UNDP 2015.

¹⁹ მონაცემები ეყრდნობა SDG-ების მატრიცაში წარმოდგენილ ინფორმაციას 2018 წლის 30 ნოემბრის მდგომარეობით, თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მატრიცა ცოცხალი დოკუმენტია და მასში პერიოდულად შედის ცვლილებები.

პასუხისმგებლობები/ვალდებულებები. ამასთანავე, SDG-ს მატრიცის მიხედვით, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო არ არის წარმოდგენილი პასუხისმგებელ უწყებად არცერთი ამოცანის მიღწევაზე. გამომდინარე იქიდან, რომ არ მომხდარა კონკრეტული როლებისა და პასუხისმგებლობების ცხადად გამოჯვანა თითოეული ამოცანის კონტექსტში, SDG-ების მატრიცა, გარკვეული ამოცანების შემთხვევაში, ბუნდოვან ინფორმაციას იძლევა მათ მიღწევაზე კონკრეტული პასუხისმგებელი უწყებების შესახებ.

მიუხედავად იმისა, რომ მიზნების განხორციელება ქვეყნის ეროვნული პასუხისმგებლობაა, თითოეული ამოცანისა თუ ინდიკატორის ფარგლებში, კონკრეტული როლებისა და პასუხისმგებლობების განსაზღვრის გარეშე, რისკის ქვეშ დგება მათ მისაღწევად სათანადო საპასუხო ღონისძიებების განხორციელება და ნეგატიურად აისახება გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების ხარისხზე.

□ კავშირები მიზნებსა და ამოცანებს შორის

მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელების პროცესში მნიშვნელოვანია მიზნების ფარგლებში განსაზღვრულ ამოცანებს შორის არსებული ურთიერთკავშირების, პოზიტიური და ნეგატიური გავლენების იდენტიფიცირება, რათა:

- ერთი მიმართულებით მიღწეულმა პროგრესმა არ დააზიანოს სხვა სფეროები;
- არ მოხდეს სახელმწიფო პროგრამებს შორის გადაფარვა ან არ დარჩეს რომელიმე ამოცანა პროგრამებს მიღმა;
- ხელი შეეწყოს რესურსების მდგრად და ეკონომიურ გამოყენებასა და პასუხისმგებელი უწყებების ინტეგრირებულ/პარტნიორულ მოქმედებებს, სინერგიის ეფექტის მიღების მიზნით.

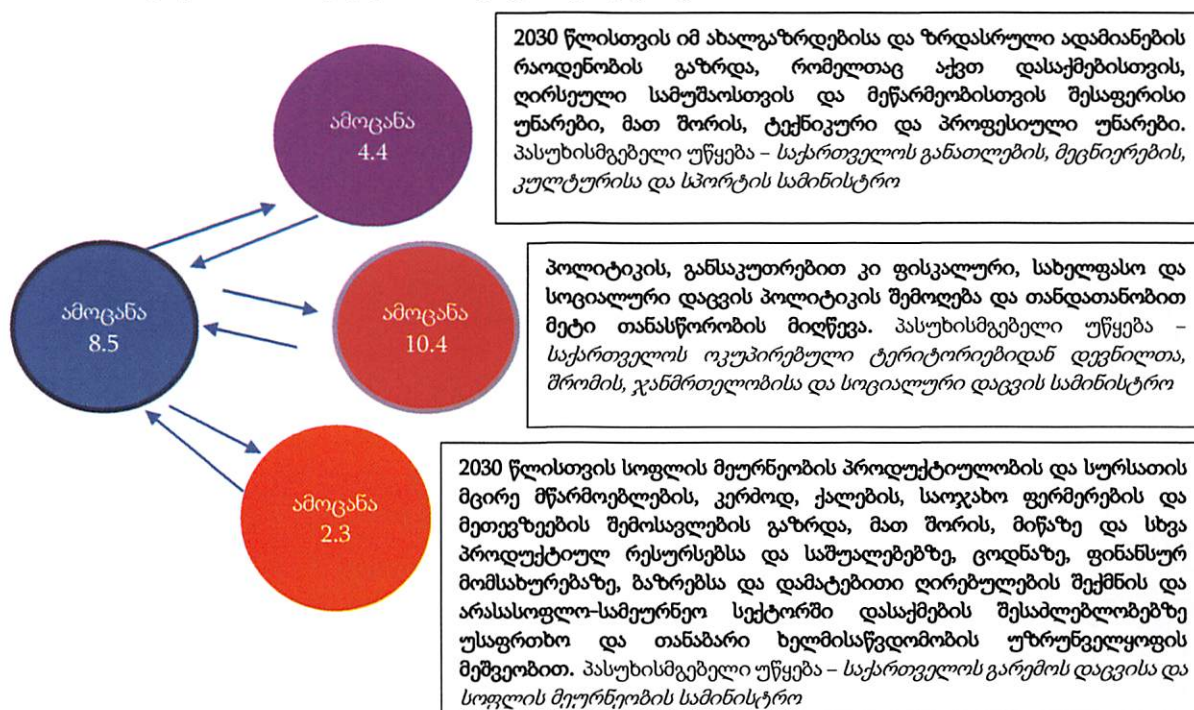
აღნიშნულის მისაღწევად საჭიროა სიღრმისეული ანალიზი, რათა განისაზღვროს რა მასშტაბისა და ხასიათის გავლენა აქვთ ამოცანებს ერთმანეთზე. ანალიზის შედეგების საფუძველზე, საწყის ეტაპზე უნდა განისაზღვროს მიზნების მიღწევაში ერთობლივად ჩართული ორგანიზაციები, მათი კონკრეტული ვალდებულებები და პასუხისმგებლობები.

მიზნებსა და ამოცანებს შორის ურთიერთკავშირის, შესაძლო სინერგიების ან ნეგატიური გავლენების დადგენის მიზნით, უწყებებს შორის თანამშრომლობა საწყის ეტაპზე და კავშირებისა და გავლენების მასშტაბის/ხასიათის შეფასება არ ატარებს სისტემურ და ინტენსიურ ხასიათს.

მაგალითად, SDG-ების მატრიცის მიხედვით, ამოცანა 8.5-ის – „2030 წლისთვის ეფექტიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება ყველა ქალისა და მამაკაცისათვის, მათ შორის,

ახალგაზრდებისა და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის, პროდუქტიული დასაქმების და ღირსეული სამუშაოს, ასევე თანასწორი ღირებულების სამუშაოსთვის თანასწორი ანაზღაურების მისაღწევად“, ქვეშ განსაზღვრული ყველა ინდიკატორის მიღწევაზე პასუხისმგებელია საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, თუმცა, აღნიშნული ამოცანა თავისი ბუნებიდან გამომდინარე, ურთიერთკავშირშია სხვა მიზნების ქვეშ განსაზღვრულ ამოცანებთან, რომელთა მიღწევაზე პასუხისმგებელი არიან სხვა უწყებები.

დიაგრამა 10. ამოცანა 8.5-სა და განათლების (4.4), უთანასწორობის (10.4) და შიმშილის (2.3) ამოცანებს შორის არსებული ორმხრივი ურთიერთკავშირები

თითოეულ ამოცანასა და ინდიკატორზე პასუხისმგებელი საბიუჯეტო უწყებ(ებ)ის ზუსტად და ნათლად განსაზღვრის, მიზნებს შორის არსებული ურთიერთკავშირების იდენტიფიცირებისა და თანამშრომლობის საფუძველზე, შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვის გარეშე, რისკის ქვეშ დგება:

- სხვადასხვა უწყების ინტეგრირებული ფუნქციონირება;
- მათ მიერ განხორციელებული პროგრამებით ყველა გამოწვევის დაფარვა;
- საერთო ქმედებებით სინერგიის მიღწევა.

აღნიშნული შემაფერხებელი ფაქტორია მიზნების დროულად და ეფექტიანად განხორციელებისათვის.

3.1.4 SDG-ების განხორციელებისათვის საჭირო რესურსების მოცულობა განსაზღვრული არ არის

SDG-ების შეუფერხებელი განხორციელებისათვის მნიშვნელოვანია საჭირო რესურსების იდენტიფიცირება, მათ შორის, ფინანსური და ადამიანური რესურსების, ICT ტექნოლოგიებისა და მონაცემების განსაზღვრა, რაც დეკლარირებულია გაეროს რეზოლუციაში.²⁰ საჭირო რესურსების დაგეგმვის ეტაპზე განსაზღვრა, მათი მოხილვება და მიზნობრივად მიმართვა ამცირებს ღონისძიებების არათანმიმდევრულად და არაეფექტიანად განხორციელების რისკს.

SDG-ების საბჭოსგან მიღებული ინფორმაციით, არ განსაზღვრულა მიზნებისა და ამოცანების მისაღწევად საჭირო ფინანსური და ადამიანური რესურსები, თუმცა, მიმდინარეობს მუშაობა მონაცემთა წყაროებისა და საბაზისო მონაცემების²¹ იდენტიფიცირების მიმართულებით.

აღნიშნული გარკვეულწილად განპირობებულია იმ ფაქტით, რომ ფინანსურ და არაფინანსურ ინფორმაციას შორის მჭიდრო კავშირის დადგენა მოითხოვს შედეგზე ორიენტირებული დაგეგმვის გამართული მექანიზმების არსებობას, რაც გამოწვევაა ასევე სხვა ქვეყნებისთვისაც.²² შესაბამისად, არ არსებობს როგორც გრძელვადიანი, ასევე საშუალოვადიანი ხედვა, თუ რა კონკრეტულ რესურსებთან არის დაკავშირებული SDG-ებისა და შესაბამისი ამოცანების რეალიზება.

დასკვნა

მთავრობის მიერ გადაიდგა საწყისი ნაბიჯები 2030 წლის დღის წესრიგის ეროვნულ კონტექსტში ინტეგრირების მიმართულებით, მათ შორის:

- შეიქმნა SDG-ების განხორციელების მაკოორდინირებელი უწყება – SDG-ების საბჭო და თემატური სამუშაო ჯგუფები;
- შემუშავდა 2030 წლის დღის წესრიგის ეროვნული დოკუმენტი – SDG-ების მატრიცა;
- გატარდა ღონისძიებები ამოცანებზე პასუხისმგებელი უწყებების განსაზღვრის კუთხით.

²⁰ The 2030 Agenda, Para. 62 A/Res/70/1.

²¹ აღნიშნული საკითხი დეტალურად წარმოდგენილია შესაბამის ქვეთავში.

²² ფინანსურ და არაფინანსურ ინფორმაციას შორის ურთიერთკავშირების სისტემური ხასიათის ნაკლოვანებებზე, დეტალურად არის წარმოდგენილი სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ მომზადებულ მოხსენებებში ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

აღნიშნული ღონისძიებების მიუხედავად, SDG-ების ინტეგრირების პროცესში არსებობს გარკვეული ნაკლოვანებები, რაც შემაფერხებელი ფაქტორია მათი დროული და წარმატებული განხორციელებისათვის. კერძოდ, არსებული ნაკლოვანებებია:

- მიმდინარე მდგომარეობით, მთავრობას SDG-ების მატრიცისათვის არ მიუცია ფორმალური სახე;
- SDG-ების მატრიცის ფარგლებში განსაზღვრული მიზნები, ამოცანები და ინდიკატორები ფრაგმენტულად არის ინტეგრირებული 2019-2022 წლების BDD-ში, სტრატეგიულ დოკუმენტებში, სამინისტროების 2019-2022 წლების საშუალოვადიან სამოქმედო გეგმებში, 2019 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროგრამულ დანართში, მუნიციპალიტეტების პრიორიტეტების დოკუმენტში;
- SDG-ების საბჭო და თემატური სამუშაო ჯგუფები არ მოიცავს ყველა დაინტერესებულ მხარეს. ამასთანავე, არ არის განსაზღვრული სამუშაო ჯგუფებში ჩართული კონკრეტული მხარეები და ამ ჯგუფებში მათი როლები;
- SDG-ების საბჭოსა და სამუშაო ჯგუფებს არ აქვთ გაცხადებული სამოქმედო გეგმები;
- რიგ შემთხვევაში, არ არის განსაზღვრული თითოეული ამოცანის/ინდიკატორის მიღწევაზე ჩართული მხარეები და მათი უშუალო პასუხისმგებლობები;
- ფრაგმენტულად არის იდენტიფიცირებული კავშირები SDG-ების ფარგლებში განსაზღვრულ ამოცანებს შორის;
- არ არის შეფასებული მიზნების განხორციელებისათვის საჭირო რესურსების მოცულობა.

რეკომენდაციები

SDG-ების საბჭოს:

- მდგრადი განვითარების მიზნების უნივერსალური და ინკლუზიური ბუნების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია მათი განხორციელების პროცესში ჩართული იყოს როგორც ცენტრალური, ასევე ადგილობრივი ხელისუფლება. შესაბამისად, საბჭომ უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალიტეტების ჩართვა SDG-ების რეალიზაციის პროცესში;
- SDG-ების მატრიცის ქმედითი ჩარჩო-დოკუმენტის ფუნქციის უზრუნველსაყოფად, მნიშვნელოვანია SDG-ების საბჭომ მოახდინოს მთავრობის მიერ დოკუმენტის მოწონებისათვის საჭირო ღონისძიებების დროული ინიცირება;
- SDG-ების საბჭოსა და თემატური სამუშაო ჯგუფების ინკლუზიურობისა და ეფექტური ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად, მიზანშეწონილია:

- ა) თემატურ სამუშაო ჯგუფებთან ერთად მოხდეს პროცესში მონაწილე ყველა რელევანტური მხარის იდენტიფიცირება, მათი ცნობიერების ამაღლება და ჩართულობის უზრუნველყოფა საბჭოსა და სამუშაო ჯგუფების საქმიანობაში, თემატიკიდან გამომდინარე;
- ბ) თემატურ სამუშაო ჯგუფებთან ერთად განისაზღვროს ჩართული უწყებების/ორგანიზაციების როლები და პასუხისმგებლობები;
- გ) შემუშავდეს SDG-ების საბჭოსა და თემატური სამუშაო ჯგუფების სამოქმედო გეგმები, სადაც წარმოდგენილი იქნება მოკლე და საშუალოვადიან პერიოდში განსახორციელებელი ღონისძიებები, ვადები და საჭირო რესურსები.

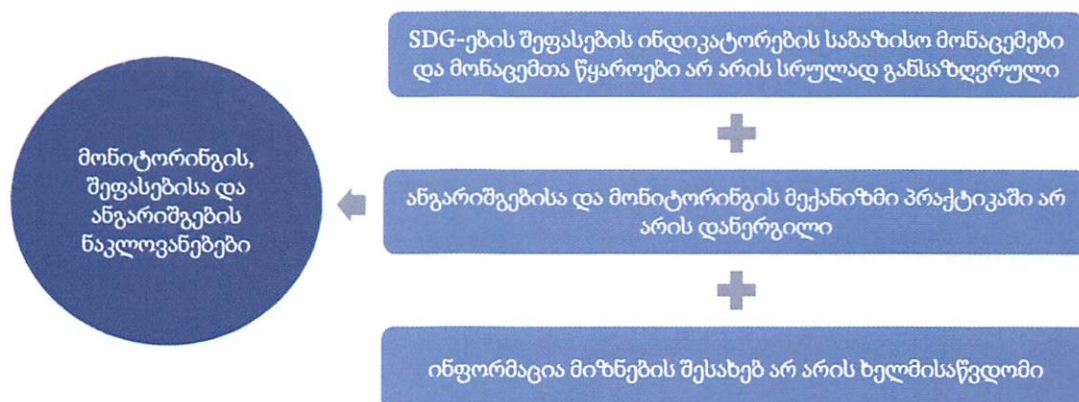
SDG-ების საბჭოსა და სამინისტროებს:

- SDG-ების მატრიცაში არსებული ნაკლოვანებების აღმოფხვრის მიზნით, SDG-ების საბჭომ და სამინისტროებმა უზრუნველყონ:
 - ა) თითოეულ ამოცანაზე/ინდიკატორზე პასუხისმგებელი კონკრეტული უწყებების იდენტიფიცირება;
 - ბ) მიზნებს/ამოცანებს შორის ურთიერთკავშირების ხასიათისა და მასშტაბების ანალიზი, რის საფუძველზეც განისაზღვრება კონკრეტული ამოცანის მიღწევაში თითოეული უწყების უშუალო პასუხისმგებლობა.
- მიზნებისა და ამოცანების დროული, ეფექტიანი და შეუფერხებელი განხორციელებისათვის, SDG-ების საბჭომ და სამინისტროებმა, SDG-ების მიღწევის პროცესში ჩართულ სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად, გააანალიზონ და შეაფასონ მიზნების/ამოცანების რეალიზაციისათვის საჭირო რესურსები, მათ შორის: ადამიანური, ფინანსური, ICT ტექნოლოგიები და მონაცემები.

სამინისტროებს:

- სამინისტროებმა უზრუნველყონ SDG-ების მატრიცაში წარმოდგენილი იმ მიზნების, ამოცანებისა და ინდიკატორების სტრატეგიულ და პოლიტიკის დოკუმენტებში, საშუალოვადიან სამოქმედო გეგმებსა და ბიუჯეტის პროგრამულ დანართში ინტეგრირება, რომელთა განხორციელებაში უშუალოდ არიან ჩართულნი.

3.2 SDG-ების განხორციელების მონიტორინგის, შეფასებისა და ანგარიშგების კუთხით არსებული ნაკლოვანებები

3.2.1 SDG-ების შეფასების ინდიკატორების საბაზისო მონაცემები და მონაცემთა წყაროები განსაზღვრულია არასრულად

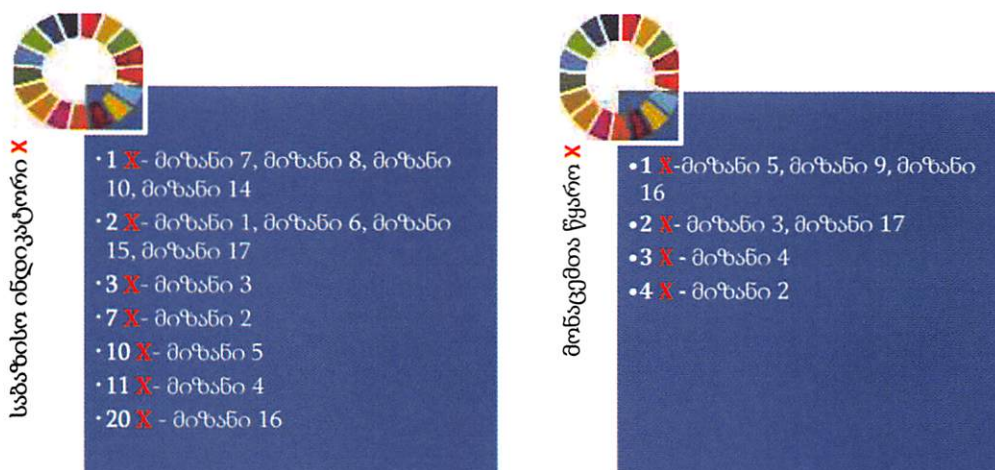
2030 წლის დღის წესრიგის მიხედვით,²³ SDG-ების შესრულების მუდმივი მონიტორინგი და პროგრესის შეფასება კრიტიკული ფაქტორია მიზნების წარმატებული განხორციელებისათვის, რისთვისაც აუცილებელია სანდო, ზუსტი და ხარისხიანი მონაცემების არსებობა. მონაცემების მოპოვებასთან დაკავშირებული სირთულეების გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია, მიზნების განმახორციელებელ სახელმწიფო უწყებებთან და სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურებთან ერთად პროცესში ჩართული იყოს მესამე მხარეც, მაგალითად, კერძო სექტორი, CSO-ები, აკადემიური წრე, კვლევითი ორგანიზაციები და სხვა ჯგუფები. აღნიშნული მხარეების ხელთ არსებული მონაცემები ხელს შეუწყობს ამოცანების მიღწევის სრულფასოვან მონიტორინგს.

მონაცემებთან დაკავშირებული გამოწვევები დგას ბევრი ქვეყნის წინაშე და ამ მხრივ, არც საქართველოა გამონაკლისი. კერძოდ, SDG-ების მატრიცის არსებულ ვერსიაში გარკვეული ნაკლოვანებებია და წარმოდგენილი ინფორმაცია ხარისხობრივ გაუმჯობესებას საჭიროებს, მათ შორის, მატრიცა არ მოიცავს:

- 63 ინდიკატორის საბაზისო მონაცემს, რომელთა მიმართებაში უნდა შეფასდეს მიღწეული პროგრესი;
- 14 მონაცემთა წყაროს, რომელთა მეშვეობით უნდა შეგროვდეს მონაცემები.

²³ The 2030 Agenda, Para. 48 A/RES/70/1.

დიაგრამა 11. SDG-ების მატრიცაში საბაზისო ინდიკატორებისა და მონაცემთა წყაროების კუთხით არსებული ნაკლოვანებები მიზნების მიხედვით²⁴

SDG-ების მატრიცის მიხედვით, მონაცემების ძირითადი წყაროა (73%) საბიუჯეტო ორგანიზაციები, ხოლო დანარჩენი – საერთაშორისო ორგანიზაციები და კვლევები. მონაცემთა ბაზების ხარისხობრივ გაუმჯობესებაში მესამე მხარესთან დამატებითი მჭიდრო კომუნიკაციის დამყარება და მონაცემების ალტერნატიული წყაროების იდენტიფიცირება მნიშვნელოვანი ფაქტორია არსებული ნაკლოვანებების დროული და ეფექტური აღმოფხვრისთვის.

დიაგრამა 12. დანიის პრაქტიკა მონაცემებთან დაკავშირებით

დანიას SDG-ებთან დაკავშირებული მონაცემების შეგროვებასთან არსებულ გამოწვევასთან გამკლავების ერთ-ერთ საშუალებად არასამთავრობო და სახელმწიფო სექტორის თანამშრომლობა გამოიყენება, სტატისტიკის სამსახურის აქტიური მონაწილეობით. აღნიშნული თანამშრომლობა ემსახურება საერთო მონაცემთა ბაზის ფორმირებას, რომლის მეშვეობით შესაძლებელი გახდება SDG-ების განხორციელების პროგრესის უკეთესი მონიტორინგი და ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღება.²⁵

SDG-ების მატრიცაში მონაცემების კუთხით არსებული ნაკლოვანებები აფერხებს მიზნების შესრულების მონიტორინგის პროცესს, განხორციელებაში არსებული პრობლემების დროულ იდენტიფიცირებასა და ინფორმირებული გადაწყვეტილებების მიღებას.

²⁴ მონაცემები ეყრდნობა SDG-ების მატრიცაში წარმოდგენილ ინფორმაციას 2018 წლის 30 ნოემბრის მდგომარეობით, თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მატრიცა ცოცხალი დოკუმენტია და მასში პერიოდულად შედის ცვლილებები.

²⁵ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16013Denmark.pdf>

3.2.2 SDG-ების შესრულების ანგარიშგებისა და მონიტორინგის მექანიზმი პრაქტიკაში დანერგილი არ არის

2030 წლის დღის წესრიგის მიხედვით,²⁶ მდგრადი განვითარების მიზნების ეროვნულ კონტექსტში გადმოტანის პარალელურად, მათი წარმატებული განხორციელებისა და ანგარიშვალდებულების ხარისხის ზრდისათვის, კრიტიკული მნიშვნელობა ენიჭება შესრულების მონიტორინგის, მიღწევების შეფასებისა და ანგარიშგების გამართული მექანიზმის არსებობას.

SDG-ების საბჭოს სრულყოფილად არ შეუძუშავებია ანგარიშგებისა და მონიტორინგის მექანიზმი და პროცედურები. კერძოდ, SDG-ების საბჭოს ტექნიკური დავალების მიხედვით:

- არ არის განსაზღვრული განმახორციელებელი უწყებების საბჭოსთან ანგარიშგების და თვითონ საბჭოს მიერ ანგარიშგების წარმოდგენის ვადები;
- საბჭო პასუხისმგებელია ინფორმაციის შეგროვებაზე, თუმცა, ანგარიშგების ფორმატი არ ავალდებულებს განმახორციელებელ ორგანიზაციებს წარმოდგინონ: (ა) განმარტებები გეგმურ და ფაქტობრივ მაჩვენებლებს შორის არსებული გადახრების შესახებ, (ბ) ინფორმაცია არსებული განსხვავებების აღმოფხვრის მიზნით დაგეგმილ აქტივობებთან დაკავშირებით.

გასათვალისწინებელია, რომ SDG-ების საბჭო მუშაობს მონიტორინგის ვებპორტალის შექმნაზე, სადაც იგეგმება: (ა) მატრიცაში არსებული ინფორმაციის წარმოდგენა, (ბ) განახლებული მონაცემების ატვირთვა მიღწეული პროგრესის შეფასების მიზნით.

დიაგრამა 13. ბელგიისა და დანიის პრაქტიკები SDG-ების შესრულების მონიტორინგისა და ანგარიშგების შესახებ

ბელგიაში, სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარესთან კონსულტაციის შედეგად, 2017 წლის გაზაფხულზე შემუშავდა ქვეყნის პირველი მდგრადი განვითარების სტრატეგია, რომელშიც განსაზღვრულია მონიტორინგის ფორმატი. კერძოდ, მთავრობა მისი მმართველობის პერიოდში, ორჯერ ახორციელებს ანგარიშგებას მიზნების შესრულების პროგრესთან დაკავშირებით. ასევე ანგარიშგების პროცესში, მთავრობის გარდა, ჩართული უნდა იყოს პარლამენტი, CSO-ები, კერძო სექტორი. აღნიშნული პროცესის მიზანია მიღწეული პროგრესის	დანიის მთავრობა ამზადებს ყოველწლიურ ანგარიშს სამოქმედო გეგმის შესრულებასთან დაკავშირებით, რაც ფარავს 37 ეროვნულ მიზნობრივ მაჩვენებელს. ანგარიში არის საჯარო და წარედგინება პარლამენტს. ამას გარდა, ყოველ 4 წელიწადში ერთხელ, მზადდება პროგრესის შესახებ ანგარიში და კონკრეტულ წლებში ანაცვლებს წლიურ ანგარიშებს. აღნიშნულ დოკუმენტში წარმოდგენილია ყოვლისმომცველი ინფორმაცია მიღწეული შედეგების შესახებ; ასევე განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა SDG-ების შემდგომი განხორციელების
---	---

²⁶ The 2030 Agenda, Para. 72 A/RES/70/1.

შეფასება და არსებული გამოწვევების დროული იდენტიფიცირება, რისი გათვალისწინებით მიიღება შემდგომი გადაწყვეტილებები. ²⁷	ინიციატივებსა და სამოქმედო გეგმის შესაძლო ცვლილებებს. ²⁸
--	---

მიზნების განხორციელების მონიტორინგის ფორმატისა და ანგარიშგების პერიოდულობის კუთხით გამართული პროცედურების არარსებობა ხელს უშლის პროგრესის შესახებ სისტემატური, დროული და სრული ინფორმაციის მიღებას, რაც დამაბრკოლებელი ფაქტორია მიზნების წარმატებული რეალიზაციისათვის.

3.2.3 ინფორმაცია მდგრადი განვითარების მიზნების შესახებ არ არის საჯაროდ ხელმისაწვდომი

SDG-ების განხორციელების პროცესში მეტი ჩართულობის, გამჭვირვალობისა და მთავრობის ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად, მნიშვნელოვანია 2030 წლის დღის წესრიგის, მისი კომპონენტების, მიღწეული პროგრესის, დაინტერესებული მხარეების როლებისა და შემდგომი შესაძლო თანამშრომლობის შესახებ ინფორმაციის მიწოდება საზოგადოებისათვის.

საბჭოს მიერ ინფორმაციის მიწოდების არსებული პრაქტიკა ვერ უზრუნველყოფს ყველა დაინტერესებული მხარის სათანადო ინფორმირებას. კერძოდ, არსებული მდგომარეობით, საზოგადოებისათვის ინფორმაცია არ არის ხელმისაწვდომი 2030 წლის დღის წესრიგის, SDG-ების მატრიცის, მასში ჩართული ორგანიზაციებისა და SDG-ების განხორციელების მიმართულებით არსებული მდგომარეობის შესახებ. საბჭოს განმარტებით, ვებპორტალის მეშვეობით იგეგმება ინფორმაციის წარმოდგენა 2030 წლის დღის წესრიგის და მასთან დაკავშირებული ეროვნული პროცესების შესახებ.

დიაგრამა 14. შვეიცარიისა და კანადის პრაქტიკები SDG-ებთან დაკავშირებული ინფორმაციის წარმოდგენასთან დაკავშირებით

SDG-ების განხორციელების პროგრესის შესახებ ანგარიშგების მიზნით, შვეიცარიაში შემუშავდა სპეციალური მონიტორინგის სისტემა MONET 2030. სისტემის მიხედვით, შესაძლებელია ინდიკატორების მეშვეობით პროგრესის საფუძვლიანი სტატისტიკური შეფასება სამივე: ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი მიმართულებით.	კანადის მთავრობამ შექმნა SDG-ების მონაცემების ცენტრი – ელექტრონული ჟურნალი. ცენტრს სტატისტიკის სამსახური მართავს, ვინაიდან ის არის პასუხისმგებელი მიზნების მიღწევის შესახებ ანგარიშგებაზე. შესაბამისად, სტატისტიკის სამსახური პასუხისმგებელია მონაცემების შეგროვებაზე, ანალიზსა და გავრცელებაზე, პროგრესის მონიტორინგის მიზნით.
---	---

²⁷ https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15721Belgium_Rev.pdf

²⁸ <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16013Denmark.pdf>

სისტემა მონიტორინგს უწევს 17 მიზნის ფარგლებში შემუშავებულ 85 ინდიკატორს, ერთმანეთს ადარებს ფაქტობრივ და დაგეგმილ მაჩვენებლებს. პროგრესი დადებითად ფასდება ფაქტობრივი და გეგმური მაჩვენებლების დამთხვევის, ნეგატიურად - ჩამორჩენის და უცვლელად - მცირე (3%-ანი)²⁹ გადახრის არსებობის შემთხვევებში.³⁰ აღნიშნული ტენდენციები სისტემაში წარმოდგენილია სხვადასხვა ვიზუალიზაციის საშუალებით. შესაბამისად, ნებისმიერ დაინტერესებულ მხარეს შეუძლია მიიღოს დეტალური ინფორმაცია თითოეული ინდიკატორის შესახებ.

მონაცემების ცენტრის მეშვეობით, შესაძლებელია კანადის მიერ 17-ვე მიზანთან მიმართებაში მიღწეული პროგრესის შესახებ ინფორმაციის მიღება. მათ შორის, წარმოდგენილია ინფორმაცია ინდიკატორებით განსაზღვრული მაჩვენებლების ცვლილების შესახებ წლების განმავლობაში.

აღსანიშნავია, რომ მონაცემების დამატებითი წყაროების იდენტიფიცირება კვლავ მიმდინარე პროცესია, რის საფუძველზე განახლდება მონაცემები. გარდა ამისა, სტატისტიკის სამსახური ღიაა ორმხრივი კომუნიკაციისათვის. კერძოდ, დაინტერესებულმა მხარეებმა შესაძლებელია, მაგალითად ელექტრონული ფოსტის საშუალებით სტატისტიკის სამსახურს გაუზიარონ მოსაზრებები SDG-ებთან დაკავშირებული მონაცემების განახლების შესახებ.³¹

SDG-ებთან დაკავშირებით ამომწურავი და მუდმივად განახლებადი ინფორმაციის საზოგადოებისთვის მიწოდების გარეშე არ არის უზრუნველყოფილი გამჭვირვალობა და მთავრობის ანგარიშგაღებულობა. ამასთანავე, დაინტერესებული მხარეების სათანადო ინფორმირების გარეშე, რთულდება მათი ჩართვა SDG-ებთან დაკავშირებულ პროცესებში, რაც, თავის მხრივ, მიზნების წარმატებული მიღწევისათვის უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია.

დასკვნა

მთავრობამ გადადგა გარკვეული ნაბიჯები SDG-ების მიღწევის მონიტორინგისა და ანგარიშგების ჩარჩოს ფორმირების მიმართულებით, მათ შორის:

- განისაზღვრა შეფასების ინდიკატორების, საბაზისო მონაცემებისა და მონაცემთა წყაროების მნიშვნელოვანი ნაწილი;
- მიმდინარეობს მუშაობა მონიტორინგის ვებპორტალის პრაქტიკაში დანერგვის მიმართულებით.

მიუხედავად მიღწეული პროგრესისა, არ არის შემუშავებული ადეკვატური მონიტორინგისა და ანგარიშგების მექანიზმი, კერძოდ, არსებული ნაკლოვანებებია:

²⁹ 3%-იანი.

³⁰ <http://sdg.iisd.org/news/switzerland-aligns-national-indicator-system-with-2030-agenda/>

³¹ <https://www144.statcan.gc.ca/sdg-odd/index-eng.htm>

- SDG-ს მატრიცაში არასრულადაა იდენტიფიცირებული საბაზისო მონაცემები და მონაცემთა წყაროები;
- განსაზღვრული არ არის ანგარიშების ფორმატი და პერიოდულობა;
- SDG-ების შესახებ გამჭვირვალობის სათანადო დონე უზრუნველყოფილი არ არის, ვინაიდან არ ხორციელდება დაინტერესებული მხარეებისათვის ერთიანი ინფორმაციის მიწოდება 2030 წლის დღის წესრიგის, SDG-ების მატრიცის, მასში წარმოდგენილი მიზნებისა და ამოცანების შესახებ.

რეკომენდაციები

SDG-ების საბჭოსა და სამინისტროებს:

- SDG-ების ფარგლებში განსაზღვრული ამოცანების შესრულების გამართული მონიტორინგის უზრუნველსაყოფად, SDG-ების საბჭომ და სამინისტროებმა, სხვა რელევანტურ დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად, უზრუნველყონ SDG-ების მატრიცის ყველა ინდიკატორის შესახებ კონკრეტული საბაზისო მონაცემისა და მონაცემთა წყაროს წარმოდგენა.

SDG-ების საბჭომ:

- მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულების დროული და ეფექტური მონიტორინგისა და ანგარიშების მიზნით, SDG-ების საბჭომ შეიმუშაოს მონიტორინგისა და ანგარიშების ჩარჩო, რაც გულისხმობს:
 - ა) მონიტორინგის ვებპორტალის დროულად დასრულებასა და პრაქტიკაში დანერგვას;
 - ბ) განმახორციელებელი ორგანიზაციების საბჭოს მიმართ ანგარიშების ფორმატისა და პერიოდულობის განსაზღვრას;
 - გ) მიზნების მიღწევასთან დაკავშირებით, ეროვნული პროგრესის შესახებ ანგარიშების პერიოდულობის განსაზღვრას.

ბიბლიოგრაფია

სახელმძღვანელოები და პუბლიკაციები:

ბელგიის, ბრაზილიის, დანიის 2017 წლის ნებაყოფლობითი ანგარიშები;

გაეროს გენერალური ასამბლეის რეზოლუციები: 66/309, 69/228, 69/327;

Getting Started with the Sustainable Development Goals, A Global Initiative for the United Nations, 2015;

IDI Guidance on Auditing Preparedness for Implementation of SDGs;

Institutional and Coordination Mechanisms, Guidance Note on Facilitating Integration and Coherence for SDG Implementation, UNDP 2015;

Mainstreaming the 2030 Agenda for Sustainable Development, United Nations Development Group. October, 2015;

The Millennium Development Goals: Lessons Learnt – Josefina Maestu, United Nations Office to Support the Water Decade;

The Sustainable Development Goals Are Coming To Life, United Nations Development Group, 2016;

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development;

Universality, integration, and policy coherence For sustainable development: early SDG Implementation in selected OECD countries, World Resource Institute, 2016.

ვებგვერდები:

General Assembly Of The United Nations – <http://www.un.org/en/ga/> – უკანასკნელად გადამოწმებულია 21.12.2018;

SDG Knowledge Hub – <http://sdg.iisd.org/> – უკანასკნელად გადამოწმებულია 21.12.2018;

Sustainable Development Goals Data Hub of Canada – <https://www144.statcan.gc.ca/sdg-odd/index-eng.htm> – უკანასკნელად გადამოწმებულია 21.12.2018.

აუდიტორთა ხელმოწერა:
სახელი, გვარი

ხელმოწერა

ნინო ფრუიძე
ბიუჯეტის უფროსი ანალიტიკოსი

გიორგი ჩაკვეტაძე
სახელმწიფო ბიუჯეტის ანალიზის
სამსახურის უფროსი